

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Vliv vědeckých znalostí na estetické oceňování přírody

Autorka: Zuzana Machálková

Bakalářská práce Zuzany Machálkové *Vliv vědeckých znalostí na estetické oceňování přírody* má za cíl, jak název napovídá, zvážení a prozkoumání toho, zda a jak vědecké poznatky o přírodním prostředí přispívají či nepřispívají k jejímu adekvátnímu estetickému zakoušení. Práce se snaží danou otázku zodpovědět na základě představení dvou protikladných pozic v současné environmentální estetice, kognitivního přístupu a formalistického přístupu. Pro kognitivní environmentální estetiku by byly, v autorčině interpretaci, vědecké poznatky pro adekvátní estetickou zkušenost přírodního prostředí zásadní pro formalisty by byl jejich přínos sporný. Pointou práce pak má být určité propojení formalistického a kognitivistického přístupu, jako dvou nezbytných aspektů komplexního estetického ocenění přírody na základě popisu narativní a ambientní estetické dimenze Cheryl Fosterové. Tato struktura práce je podle mého názoru oprávněná a slibuje zajímavý příspěvek k jedné z důležitých debat současné estetiky. Vlastní naplnění tohoto plánu je, dle mého názoru, bohužel dosti sporné. Celá práce totiž vykazuje řadu zjednodušených tvrzení, a nereflektovaných sporů. Alespoň na některé se pokusím ukázat.

Na straně 13 autorka tvrdí: „V úvodu textu *Současná estetika a opomíjení přírodní krásy* hovoří Hepburn o historii zájmu o přírodní krásno, kdy se v 18. a 19. století estetická díla zabývala otázkami přírody, přesněji tématy jako je přírodní krásno, vznešeno či malebno, ve větší míře, než otázkami týkajícími se umění.. V tomto období šel zájem o oceňování umění stranou a stal se oproti zájmu o otázky přírody spíše sekundárním.“ Opravdu pro celou estetiku 18. a 19. století byl zájem o umění sekundární? A opravdu to Hepburn tvrdí? Nechtěla by autorka toto své tvrzení poupravit?

Když autorka popisuje teorii Ronalda W. Hepburna řadí ho jednoznačně mezi kognitivní estetiky. Jeho rozlišení mezi povrchním a hlubokým oceňováním přírody interpretuje tak, že povrchní je formalistický přístup popírající relevanci vědeckých poznatků pro estetické posouzení přírody a hluboké oceňování naopak spojuje s kognitivistickým přístupem a relevancí vědeckého poznání pro adekvátní estetické posouzení přírody. Chtěl bych se tedy zeptat, zda podle Hepburna může použití vědeckých poznatků estetickou zkušenost přírody také trivializovat? Pokud tomu tak je, musela by autorka ztotožnění hlubokého posouzení s kognitivismem a povrchního s formalismem revidovat.

Když autorka na straně 27 představuje Carlsonův *objektový model* tvrdí: „První přístup, o kterém Carlson hovoří, nazývá objektovým modelem, který je jasně uplatnitelný v případě umění, nicméně v přírodě je jeho uplatnění složitější. Pokud bychom přírodu oceňovali skrze tento model, zaměřovali bychom se na jednotlivé objekty vytržené z jejich přirozeného prostředí.“ Pokud by tento model byl opravdu „jasně uplatnitelný“ v umění, bylo by podle Carlsona oprávněné, umělecká díla nahlížet bez jakýchkoliv souvislostí. To však Carlson

netvrdí, což ostatně na straně 29 dokládá i autorka, když píše: „Zásluhou znalostí v umění, tedy zodpovězením otázek ohledně původu a průběhu tvorby díla, jsme schopni díla klasifikovat a kategorizovat, což nám při recepci uměleckých děl dodává jistý druh disciplíny.“

Na straně 32 autorka o Nickovi Zangwillovi tvrdí: „Protože se Zangwill neřadí do striktního formalismu, jako spíše do umírněného, uznává, že jistý typ krásy může vyžadovat zařazení, kategorizování, nicméně rázně odmítá obecnost, s jakou toto kategorizování provádí například Carlson.“ Zangwill zde tedy, podle autorky, relevanci odborné kategorizace pro prohloubení estetického prožitku nepopírá. Na straně 40 ho však již interpretuje protikladně, když tvrdí: „Již bylo řečeno, že zatímco formální přístup, jehož zastáncem je v této práci Nick Zangwill, nepočítá s řazením přírodních objektů a jakýchkoliv přírodních jevů do druhů a kategorií, ani do kontextů, a dokonce ani nepočítá s pozitivním vlivem znalostí na estetické oceňování přírody, neboť tyto informace vnímá jako druhotné, co se tohoto typu oceňování týče.“ K jaké interpretaci Zangwillových myšlenek by se tedy autorka nakonec přiklonila?

Velice sporná je i přímá identifikace narativní dimenze Cheryl Fosterové s kognitivismem a ambientní dimenze s formalismem. Proto finální pointa práce ztrácí na přesvědčivosti.

Přes všechny uvedené problémy je práce napsána poměrně čtivě a v některých pasážích (příklad s vázkou na straně 8) autorka ukázala, že dokáže nejen nastínit, ale i rozvést myšlenky uváděných autorů. Autorce rovněž nechybí schopnost klást relevantní a zajímavé otázky. Jako by však chyběla trpělivost či čas k tomu, aby byly pečlivě zodpovězeny. Bakalářskou práci Zuzany Machálkové **doporučuji k obhajobě** a pokud se vyrovná s uvedenými námitkami a případnými komentáři školitele, navrhuji ji hodnotit jako **dobrou**.

Martin Kaplický

V Českých Budějovicích 7. 9. 2017